बृहत्पाराशरहोराशास्त्रम् ३१–४०

अथाऽर्गलाध्यायः ॥ ३१ ॥

भगवान् याऽर्गला प्रोक्ता शुभदा भवताऽधुना ।
तामहं स्रोतुमिच्छामि सलक्षणफलं मुने ॥ १ ॥
मैत्रेय सार्गला नाम यया भावफलं दृढम् ।
स्थिरं खेटफलं च स्यात् साऽधुना कथ्यते मया ॥ २ ॥
चतुर्थे च धने लाभे ग्रहे ज्ञेया तदर्गला ।
तद्बाधकाः क्रमात् खेटा व्योमरिष्फतृतीयगाः ॥ ३ ॥
निर्बला न्यूनसंख्या वा बाधका नैव सम्मताः ।
तृतीये व्याधिकाः पापा यत्र मैत्रेय बाधकाः ॥ ४ ॥
तत्रापि चार्गला ज्ञेया विपरीता द्विजोत्तम ।
तथापि खेटभावानां फलमर्गलितं विदुः ॥ ५ ॥
पञ्चमं चार्गलास्थानं नवमं तद्विरोधकृत् ।
तमोग्रहभवा सा च व्यत्ययाज् ज्ञायते द्विज ॥ ६ ॥
एकग्रहा कनिष्ठा सा द्विग्रहा मध्यमा स्मृता ।
अर्गला द्व्यधिकोत्पन्ना मुनिभिः कथितोत्तमा ॥ ७ ॥
राशितो ग्रहतश्चापि विज्ञेया द्विविधाऽर्गला ।
निर्बाधका सुफलदा विफला च सबाधका ॥ ८ ॥
यत्र राशौ स्थितः खेटस्तस्य पाकान्तरं यदा ।
तस्मिन् काले फलं ज्ञेयं निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ९ ॥
अर्गलां प्रतिबन्धञ्च कथमांघ्रिचतुर्थयोः ।
द्वित्र्यङ्घ्रयोश्च मिथो विप्र चिन्तयेदिति मे मतम् ॥ १० ॥
पदे लग्ने मदे वापि निराभासार्गला यदा ।
तदा जातोऽतिविख्यातो बहुभाग्ययुतो भवेत् ॥ ११ ॥
यस्य पापः शुभो वापि ग्रहस्तिष्ठेत् शुभार्गले ।
तेन द्रष्टेक्षितं लग्नं प्राबल्यायोपकल्प्यते ॥ १२ ॥
सार्गले च धने विप्र धनधान्यसमन्वितः ।
तृतीये सोदरादीनां सुखमुक्तं मनीषिभिः ॥ १३ ॥
चतुर्थे सार्गले गेहपशुबन्धुकुलैर्युतः ।
पञ्चमे पुत्रपौत्रादिसंयुतो बुद्धिमान्नरः ॥ १४ ॥
षष्ठे रिपुभयं कामे धनदारसुखं बहु ।
अष्टमे जायते कष्टं धर्मे भाग्योदयो भवेत् ॥ १५ ॥
दशमे राजसम्मानं लाभे लाभसमन्वितः ।
सार्गले च व्यये विप्र व्ययाधिक्यं प्रजायते ॥ १६ ॥
शुभग्रहार्गलायां तु सौख्यं बहुविधं भवेत् ।
मध्यं पापार्गलायां च मिश्रायामपि चोत्तमम् ॥ १७ ॥
लग्नपञ्चमभाग्येषु सार्गलेषु द्विजोत्तम ।
जातश्च जायते राजा भाग्यवान् नात्र संशयः ॥ १८ ॥

अथ कारकाध्यायः ॥ ३२ ॥

अथाऽहं सम्प्रवक्ष्यामि ग्रहानात्मादिकारकान् ।
सप्तरव्यादिशन्यन्तान् राह्वन्तान् वाऽष्टसंख्यकान् ॥ १ ॥
अंशैः समौग्नहौ द्वौ चेद्राह्वन्तन् चिन्तयेत् तदा ।
सप्तैव कारकानेवं केचिदष्टौ प्रचक्षते ॥ २ ॥
अत्मा सूर्यादिखेटानां मध्ये ह्यंशाधिको ग्रहः ।
अंशसाम्ये कलाधिक्यात् तत्साम्ये विकलाधिकः ॥ ३ ॥
बुधौ राशिकलाधिक्यत् ग्राह्यो नैवात्मकारकः ।
अंशाधिकः कारकः स्यादल्पभागोऽन्त्यकारकः ॥ ४ ॥
मध्यांशो मध्यखेटः स्यादुपखेटः स एव हि ।
विलोमगमनाद्राहोरंशाः शोध्याः खवह्नितः ॥ ५ ॥
अंशक्रमादधोऽधःस्थाश्चराख्याः कारका इति ।
आत्माख्यकारकस्तेषु प्रधानं कथ्यते द्विज ॥ ६ ॥
स एव जातकाधीशो विज्ञेयो द्विजसत्तम ।
यथा भूमौ प्रसिद्धोऽस्ति नराणां क्षितिपालकः ॥ ७ ॥
सर्ववार्ताधिकारी च बन्धकृन्मोक्षकृत् तथा ॥ ८ ॥
यथा राजाज्ञया विप्रा पुत्रामात्यादयो जनाः ।
समर्था लोककार्येषु तथैवान्येपि कारकाः ॥ ९ ॥
आत्मानुकूलमेवात्र भवन्ति फलदायकः ।
प्रतिकूले यथा भूपे सर्वेऽमात्यादयो द्विज ॥ १० ॥
कर्य कर्तुं मनुष्यानां न समर्था भवन्ति हि ।
तथाऽत्मकारके क्रूरे नाऽन्ये स्वशुभदायकः ॥ ११ ॥
अनुकूले नृपे यद्वत् सर्वेऽमात्यादयो द्विज ।
नाशुभं कुर्वते तद्वनान्ये स्वाशुभदायकाः ॥ १२ ॥
आत्माकारकभागेभ्यो न्यूनांशोऽमात्यकारकः ।
तस्मान्न्यूनांशको भ्राता तन्न्यूनोमातृसंज्ञकः ॥ १३ ॥
तन्न्यूनांशः पितातस्मादल्पांशः पुत्रकारकः ।
पुत्रान्न्यूनांशको ज्ञतिर्ज्ञातेर्न्यूनांशको हि यः ॥ १४ ॥
स दारकारको ज्ञेयो निर्विशंके द्विजोत्तम ।
चराख्यकारला एते ब्राह्मणा कथिताः पुरा ॥ १५ ॥
मातृकारकमेवाऽन्ये वदन्ति सुतकारकम् ।
द्वौ ग्रहौ भागतुल्यौ चेज्जायेतां यस्य जन्मनि ॥ १६ ॥
तदग्रकारकस्यैवं लोपो ज्ञेयो द्विजोत्तम ।
स्थिरकारकवशात्तस्य फलं ज्ञेयं शुभाऽशुभम् ॥ १७ ॥
अधुना सम्प्रवक्ष्यामि स्थिराख्यान् करकग्रहान् ।
स पितृकारको ज्ञेयो यो बली रविशुक्रयोः ॥ १८ ॥
चन्द्रारयोर्बली खेटो मातृकारक उच्यते ।
भौमतो भगिनी श्यालः कनीयान् जननीत्यपि ॥ १९ ॥
बुधान्मातृसजातीया मातुलाद्याश्च बान्धवाः ।
गुरोः पितामहः शुक्रात् पितः पुत्रः शनैश्चरात् ॥ २० ॥
विप्रान्तेवासिनः पत्नी पितरौ श्वशुरौ तथा ।
मातामहादयश्चिन्त्या एते च स्थिरकारका ॥ २१ ॥
अथाऽहं कारकान् वक्ष्ये खेटभाववशाद्द्विज ।
रवितः पुनज्यभे तातश्चन्द्रान्माता चतुर्थके ॥ २२ ॥
कुजात् तृतीयतो भ्राता बुधात् षष्थे च मातुलः ।
देवेज्यात् पञ्चमात् पुत्रो दाराः शुक्राच्च सप्तमे ॥ २३ ॥
मन्दादष्टमतो मृत्युः पित्रादीनां विचिन्तयेत् ।
इति सर्व विचार्यैव बुधस्तत्तत् फलं वदेत् ॥ २४ ॥
अथाऽहं सम्प्रवक्ष्यामि प्रसङ्गाद्योगकारकान् ।

खेटान् जन्मनि जातस्य मिश्रः स्थितिवशाद् द्विज ॥ २५ ॥
स्वर्क्षे स्वोच्चे च मित्रर्क्षे मिथः केन्द्रगता ग्रहाः ।
ते सर्वे कारकास्तेषु कर्मगस्तु विशेषतः ॥ २६ ॥
यथा लग्ने सुखे कामे स्वोर्क्षोच्चस्था ग्रहा द्विज ।
भवन्ति कारकाख्यास्ते विशेषेण च खे स्थिताः ॥ २७ ॥
स्वमित्रोच्चर्क्षगो हेतुरन्योऽन्यं यदि केन्द्रगः ।
सुहृत् तद्गुणसम्पन्नः सोऽपि कारक उच्यते ॥ २८ ॥
नीचान्वयेऽपि यो जातः विद्यमाने च कारके ।
सोऽपि राजमनो विप्र धनवान् सुखसंयुतः ॥ २९ ॥
राजवंशसमुत्पन्नो राजा भवति निश्चयात् ।
एवं कुलानुसारेण कारकेभ्यः फलं वदेत् ॥ ३० ॥
अथाऽहं सम्प्रवक्ष्यामि विशेषं भावकारकान् ।
जनस्य जन्मलग्नं यत् विन्द्यादात्मकारकम् ॥ ३१ ॥
धनभावं विजानीयाद् दारकारकमेव हि ।
एकादशेऽग्रजातस्य तृतीये तु कनीयसः ॥ ३२ ॥
सुते सुतं विजानीयात् पत्नीं सप्तमभावतः ।
सुतभवे ग्रहो यः स्यात् सोऽपि कारक उच्यते ॥ ३३ ॥
सूर्यो गुरुः कुजः सोमो गुरुर्भौमः सितः शनिः ।
गुरुश्चन्द्रसुतो जीवो मन्दश्च भवकारकाः ॥ ३४ ॥
पुनस्तन्वादयो भावः स्थाप्यास्तेषां शुभाऽशुभम् ।
लाभस्तृतीयो रन्ध्रश्च शत्रुसंज्ञधनव्ययाः ॥ ३५ ॥
एते भावाः समाख्याताः क्रूराख्या द्विजसत्तम ।
एषां योगेन यो भावस्तस्य हानिः प्रजायते ॥ ३६ ॥
भावा भद्राश्च केन्द्राख्याः कोणाख्यौ द्विजसत्तम ।
एषां संयोगमात्रेण ह्यशुभोऽपि शुभो भवेत् ॥ ३७ ॥

अथ कारकांशफलाध्यायः ॥ ३३ ॥

अथाऽहं सम्प्रवक्ष्यामि कारकांशफलं द्विज ।
मेषादिराशिगे स्वांशे यथावद् ब्रह्मभाषितम् ॥ १ ॥
गृहे मूषकमार्जारा मेषांशे ह्यात्मकारके ।
सदा भयप्रदा विप्र पापयुक्ते विशेषतः ॥ २ ॥
वृषांशकगते स्वस्मिन् सुखदाश्च चतुष्पदाः ।
मिथुनांशगते तस्मिन् कण्डवादिव्याधिसम्भवः ॥ ३ ॥
कर्कांशे च जलाद्भीतिः सिम्हांशे श्वपदाद्भयम् ।
कण्डूः स्थौल्यञ्च कन्यांशे तथा वह्निकणाद्भयम् ॥ ४ ॥
तुलांशे च वणिग् जातो वस्त्रादिनिर्मितौ पटुः ।
अल्यंशे सर्पतो भीतिः पीडा मातुः पयोधरे ॥ ५ ॥
धनुरंशे क्रमादुच्चात् पतनं वाहनादपि ।
मरकांशे जलोद्भूतैर्जन्तुभिः खेचरस्तथा ॥ ६ ॥
शंखमुक्ताप्रवालाद्यैर्लाभो भवति निश्चितः ।
कुम्भांशे च तडागादिकारको जायते जनः ॥ ७ ॥
मीनांशे कारके जातो मुक्तिभाग् द्विजसत्तम ।
नाऽशुभं शुभसंदृष्टे न शुभं पापवीक्षिते ॥ ८ ॥
कारकांशे शुभे विप्र लग्नांशे च शुभग्रहे ।
शुभसंवीक्षिते जातो राजा भवति निश्चितः ॥ ९ ॥
स्वांशाच्छुभग्रहाः केन्द्रे कोणे वा पापवर्जिताः ।
धनविद्यायुतो जातो मिश्रैर्मिश्रफलं वदेद् ॥ १० ॥
उपग्रहे च विप्रेन्द्र स्वोच्चस्वर्क्षसुभर्क्षगे ।
पापदृग्रहिते चाऽन्त्ये कैवल्यंतस्य निर्दिशेत् ॥ ११ ॥
चन्द्राऽरभृगुवर्गस्थ कारके पारदारिकः ।
विपर्यस्थेऽन्यथा ज्ञेयं फलं सर्वं विचक्षणैः ॥ १२ ॥
कारकांशे रवौ जातो राजकार्यपरो द्विज ।
पूर्णेन्द्रौ भोगवान् विद्वान् शुक्रदृष्टे विशेषतः ॥ १३ ॥
स्वांशे बलयुते भौमे जातः कन्तायुधी भवेत् ।
वह्निजीवी नरो वाऽपि रसवादी च जायते ॥ १४ ॥
बुधे बलयुते स्वांशे कलाशिल्पविचक्षनः ।
वाणिज्यकुशलश्चापि बुद्धिविद्यासमन्वितः ॥ १५ ॥
सुकर्मा ज्ञाननिष्ठश्च वेदवित् स्वांशगे गुरौ ।
शुक्रे शतेन्द्रियः कामी राजकीतो भवेन्नरः ॥ १६ ॥
शनौ स्वांशगते जातः स्वकुलोचितकर्मकृत् ।
राहौ चौरश्च धनुष्को जातो वा लोह्यन्त्रकृत् ॥ १७ ॥
विषवैद्योऽथवा विप्र जायते नाऽत्र संशयः ।
व्ययहारी गजादीनां केतौ चौरश्च जायते ॥ १८ ॥
रविराहू यदा स्वांशे सर्पाद् भीतिः प्रजायते ।
शुभदृष्टौ भयं नैव पापदृष्टौ मृतिभवेत् ॥ १९ ॥
शुभषड्वर्गसंयुक्तौ विषवैद्यो भवेन् तदा ।
भौमेक्षिते कारकांशे भानुस्वर्भानुसंयुते ॥ २० ॥
अन्यग्हा न पश्यन्ति स्ववेश्मपरदाहकः ।
तस्मिन् बुधेक्षि ते चापि वह्निदो नैव जायते ॥ २१ ॥
पापर्क्षे गुरुणा दृष्टे समीपगृहदाहकः ।
शुक्रदृष्टे तु विप्रेन्द्र गृहदाहो न जायते ॥ २२ ॥
गुलिकेन युते स्वांशे पूर्णचन्द्रेण वीक्षिते ।
चौरैर्हृतधनो जातः स्वयं चौरोऽथवा भवेत् ॥ २३ ॥
गृहादृष्टे सगुलिके विपदो वा विषैर्हृतः ।
बुधदृष्टे बृहद्वीजो जायते नाऽत्र संशयः ॥ २४ ॥
सकेतौ कारकांशे च पापदृष्टे द्विजोत्तम ।
जातस्य कर्णरोगो वा कर्णच्छेदः प्रजायते ॥ २५ ॥
भृगुपुत्रेक्षिते तस्मिन् दीक्षितो जायते जनः ।
बुधार्किदृष्टे निर्वीर्यो जायते मानवो ध्रुवम् ॥ २६ ॥
बुधशुक्रेक्षिते तस्मिन् दासीपुत्रः प्रजायते ।
पुनर्भवासुतो वाऽपि जायते नाऽत्र संशयः ॥ २७ ॥
तपस्वी सनिना दृष्टे जातः प्रेष्योऽथवा भवेत् ।
शनिमात्रेक्षिते तस्मिन् जातः संन्यासिवेषवान् ॥ २८ ॥
रविसुक्रेक्षिते तस्मिन् राजप्रेष्यो जनो भवेत् ।
इतिसंक्षेपतः प्रोक्तं कारकांशफलं द्विज ॥ २९ ॥
स्वांशाद्धने च शुक्रारवर्गे स्यात् पारदारिकः ।
तयोर्दृग्योगतो ज्ञेयमिदमामरणं फलम् ॥ ३० ॥
केतौ तत्प्रतिबन्धः स्यात् गुरौ तु स्रैण एव सः ।
राहौ चाऽर्थनिवृत्तिः स्यात् कारकांशाद् द्वितीयगे ॥ ३१ ॥
स्वांशात् तृतीयगे पापे जातः शूरः प्रतापवान् ।
तस्मिन् शुभग्रहे जातः कातरो नात्र संशयः ॥ ३२ ॥
स्वांशाच्चतुर्थभावे तु चन्द्रशुक्रयुतेक्षिते ।

तत्र वा स्वोच्चगे खेटे जातः प्रासादवान् भवेत् ॥ ३३॥
शनिराहुयुते तस्मैन् जातस्य च शिलागृहम् ।
ऐष्टिकं कुजकेतुभ्यां गुरुणा दारवं गृहम् ॥ ३४॥
तार्ण तु रविणा प्रोक्तं जातस्य भवनं द्विज ।
चन्द्रे त्वनावृते देशे पत्नीयोओगः प्रजायते ॥ ३५॥
पञ्चमे कुजराहुभ्यां क्षयरोगस्य संभवः ।
रात्रिनाथेन दृष्टाभ्यां निश्चयेन प्रजायते ॥ ३६॥
कुजदृष्टौ तु जातस्य पिटकादिगदो भवेत् ।
केतुदृष्टौ तु ग्रहणी जलरोगोऽथवा द्विज ॥ ३७॥
सराहुगुलिके तत्र भयं क्षुदविषोद्भवम् ।
बुधे परमहंसश्च लगुडी वा प्रजायते ॥ ३८॥
रवौ खेड्गधरो जातः कुजे कुन्तायुधी भवेत् ।
शनौ धनुर्धरो ज्ञेयो राहौ च लोहयन्त्रवान् ॥ ३९॥
केतौ च घटिकायन्त्री मानवो जायते द्विज ।
भार्गवे तु कविर्वाग्मी काव्यज्ञो जायते जनः ॥ ४०॥
स्वांशे तत्पञ्चमे वाऽपि चन्द्रेज्याभ्यां च ग्रन्थकृत् ।
शुक्रेण किञ्चिदूनोऽसौ ततोऽप्यल्पो बुधेन च ॥ ४१॥
गुरुणा केवलेनैव सर्वविद् ग्रन्थकृत् तथा ।
वेदवेदान्तविच्चापि न वाग्मी शाब्दकोऽपि सन् ॥ ४२॥
नैयायिकः कुजेनासौ ज्ञेन मीमांसकस्तथा ।
सभाजडस्तु शनिना गीतज्ञो रविणा स्मृतः ॥ ४३॥
चन्द्रेण सांख्ययोगज्ञः साहित्यज्ञश्च गायकः ।
केतुना गणितज्ञोऽसौ राहुणाऽपि तथैव च ॥ ४४॥
सप्रदायस्य सिध्धिः स्यात् गुरुसम्बन्धतो द्विज ।
स्वांशाद् द्वितीयतः केचित् फलमेवं वदन्ति हि ॥ ४५॥
स्वांशात् षष्ठगते पापे कर्षको जायते जनः ।
शुभग्रहेऽलसश्चेति तृतीयेऽपि फलं स्मृतम् ॥ ४६॥
द्यूने चन्द्रगुरु यस्य भार्या तस्यातिसुन्दरी ।
तत्र कामवती शुक्रे बुधे चैव कलावती ॥ ४७॥
रवौ च स्वकुले गुप्ता शनौ चापि वयोऽधिका ।
तपस्विनी रुजाढ्या वा राहौ च विधवा स्मृता ॥ ४८॥
शुभस्वामियुते रन्ध्रे स्वांशाद् दीर्घायुरुच्यते ।
पापेक्षितयुतेऽल्पायुर्मध्यायुर्मिश्रदृग्युते ॥ ४९॥
कारकांशाच्च नवमे शुभग्रहयुतेक्षित ।
सत्यवादी गुरौ भक्तः स्वधर्मनिरतो नरः ॥ ५०॥
स्वांशाच्च नवमे भावे पापग्रहयुतेक्षिते ।
स्वधर्मनिरतो बाल्ये मिथ्यावादी च वार्धके ॥ ५१॥
नवमे कारकांशाच्च शनिराहुयुतेक्षिते ।
गुरुद्रोही भवेद् बालः शास्त्रेषु विमुखो नरः ॥ ५२॥
कारकांशाच्च नवमे गुरुभानुयुतेक्षिते ।
तदाऽपि गुरुद्रोही स्यात् गुरुवाक्यं न मन्यते ॥ ५३॥
कारकांशाच्च नवमे शुक्रभौमयुतेक्षिते ।
षड्वर्गादिकयोगे तु मरणं पारदारिकम् ॥ ५४॥
कारकांशाच्च नवमे ज्ञेन्दुयुक्तेक्षिते द्विज ।
परस्त्री सङ्गमाद् बालो बन्धको भवति ध्रुवम् ॥ ५५॥
नवमे केवलेनैवे गुरुणा च युतेक्षिते ।
स्त्रीलोलुपो भवेज्जातो विषयी चैव जायते ॥ ५६॥
कारकांशाच्च दशमे शुभल्हेटयुतेक्षिते ।
स्थिरवित्तो भवेद् बालो गम्भीरो बलबुद्धिमान् ॥ ५७॥
दशमे कारकांशाच्च पापखेटयुतेक्षिते ।
व्यापारे जायते हानिः पितृसौख्येन वर्जितः ॥ ५८॥
दशमे कारकांशाच्च बुधशुक्रयुतेक्षिते ।
व्यापारे बहुलाभश्च महत्कर्मकओर नरः ॥ ५९॥
कारकांशाच्च दशमे रविचन्द्रयुतेक्षिते ।
गुरुदृष्टयुते विप्र जातको राज्यभाग् भवेत् ॥ ६०॥
स्वांशादेकादशे स्थाने शुभखेटयुतेक्षिते ।
भ्रातृसौख्ययुतो बालः सर्वकार्येषु लाभकृत् ॥ ६१॥
एकादशे सपापे तु कुमार्गाल्लाबकृन्नरः ।
विख्यातो विक्रमी चैव जायते नाऽत्र संशयः ॥ ६२॥
कारकांशाद् व्ययस्थाने सद्ग्रहे सद्व्ययो भवेत् ।
असद्व्ययोऽशुभे ज्ञयो ग्रहाभावे च सत्फलम् ॥ ६३॥
कारकांशाद् व्ययस्थाने स्वभोच्चस्थे शुभग्रहे ।
सद्गतिर्जायते तस्य शुभलोकमवाप्नुयात् ॥ ६४॥
कारकांशाद् व्यये केतौ शुभखेटयुतेक्षिते ।
तदा तु जायते मुक्तिः सायुज्यपदमाप्नुयात् ॥ ६५॥
मेषे धनुषि वा केतौ कारकांशात् व्यये स्थिते ।
शुभखेटेन सन्दृष्टे सायुजपदमाप्नुयात् ॥ ६६॥
व्यये च केवले केतौ पापयुक्तेक्षितेपि वा ।
न तदा जायते मुक्तिः शुभलोकं न पश्यति ॥ ६७॥
रविणा संयुते केतौ कारकांशाद् व्ययस्थिते ।
शिवभक्तिर्भवेस्यत्त निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ६८॥
चन्द्रेण संयुते केतौ कारकांशाद् व्ययस्थिते ।
गौर्यां भक्तिर्भवेत्तस्य शाक्तिको जायते नरः ॥ ६९॥
शुक्रेण संयुते केतौ कारकांशाद् व्ययस्थिते ।
लक्ष्म्यां सञ्जायते भक्तिर्जातको सौ समृद्धिमान् ॥ ७०॥
कुजेन संयुते केतौ स्कन्दभक्तौ भवेन्नरः ।
वैष्णवो बुधसौरिभ्यां गुरुणा शिवभक्तिमान् ॥ ७१॥
राहुणा तामसीं दुर्गां सेवते क्षुद्रदेवताम् ।
भक्तिः स्कन्देऽथ हेरम्भे शिखिना केवलेन वा ॥ ७२॥
कारकांशाद् व्यये सौरिः पापराशौ यदा भवेत् ।
तदाऽपि क्षुद्रदेवस्य भक्तिस्तस्य न संशयः ॥ ७३॥
पापर्क्षेऽपि शनौ सुक्रे तदाऽपि क्षुद्रसेवकः ।
अमात्यकारकात् षष्ठेप्तेवमेव फलं वदेत् ॥ ७४॥
कारकांशात् त्रिकोणस्थे पापखेतद्वये द्विज ।
मानवो मन्त्रतन्त्रज्ञो जायते नाऽत्र संशयः ॥ ७५॥
पापेन वीक्षिते तत्र जातो निग्राहको भवेत् ।
शुभैर्निरीक्षिते तस्मिन् नरोऽनुग्राहको भवेत् ॥ ७६॥
शुक्रदृष्टे विधौ स्वांशे रसवादी भवेन्नरः ।
बुधदृष्टे च सद्वैद्यः सर्वरोगहरो भवेत् ॥ ७७॥
शुक्रदृष्टे सुखे चन्द्रे पाण्डुश्वित्री भवेन्नरः ।
भौमदृष्टे महारोगी रक्तपित्तार्दितो भवेत् ॥ ७८॥
केतुदृष्टे सुखे चंद्रे नीलकुष्ठी प्रजायते ।

चतुर्थे पञ्चमेवाऽहि स्थितौ राहुकुजौ यदि ॥ ७९॥
क्षयरोगो भवेत् तस्य चन्द्रदृष्टौ तु निश्चितः ।
स्वांशात् सुखे सुते वाऽपि केवलः संस्थितः कुजः ॥ ८०॥
पिङ्कादिर्भवेत् तस्य तदा रोगो न संशयः ।
ग्रहणी जलरोगो वा तत्र केतौ स्थिते सति ॥ ८१॥
स्वर्भानुगुलिकौ तत्र विषवैद्यो विषार्दितः ।
स्वांशकात् पञ्चमे भावे केवले संस्थिते शनौ ॥ ८२॥
धनुर्विद्याविदा जाता भवन्त्यत्र न संशयः ।
केतौ च केवले तत्र घटिकायन्त्रकारकः ॥ ८३॥
बुधे परमहंसो वा दण्डी भवति मानवः ।
लोहयन्त्री तथा राहौ रवौ खड्गधरो भवेत् ॥ ८४॥
केवले च कुजे तत्र जातः कुन्तास्त्रधारकः ।
स्वांशे वा पनऽचमे स्वांशाच्चन्द्रेज्यौ संस्थितौ तदा ॥ ८५॥
ग्रन्थकर्ता भवेज्जातः सर्वविद्याविशारदः ।
तत्र दैत्यगुरौ किञ्चिदूनग्रन्थकरो भवेत् ॥ ८६॥
बुधे तत्र ततोऽप्यूनग्रन्थकर्त्ता प्रजायते ।
तत्र शुक्रे कविर्वाग्मी काव्यज्ञश्च प्रजायते ॥ ८७॥
सर्वविद्ग्रान्थिको जीवे न वाग्मी च सभादिषु ।
शब्दज्ञश्च विशेषेण वेदवेदान्तवित् तथा ॥ ८८॥
सभाजडो भवेद् बाल उक्तस्थानगते शनौ ।
मीमांसको भवेन्नूनमुक्तस्थानगते बुधे ॥ ८९॥
स्वांशे वा पञ्चमे भौमे जातो नैयायिको भवेत् ।
चन्द्रे च सांख्ययोगज्ञः साहित्यज्ञश्च गायकः ॥ ९०॥
रवौ वेदान्तविच्चैव गीतज्ञश्च प्रजायते ।
केतौ च गणितज्ञः स्याज्ज्योतिःशास्त्रविशारदः ॥ ९१॥
सम्प्रदायस्य संसिद्धिर्गुरुसम्बन्धतो भवेत् ।
द्वितीये च तृतीये च स्वांशादेवं विचारयेत् ॥ ९२॥
भावे सूक्ष्मफलं ज्ञात्वा जातकस्य फलं वदेत् ।
केतौ स्वांशाद्द्वितीये वा तृतीये स्तब्धवाग् भवेत् ॥ ९३॥
पापदृष्टे विशेषेण मानवो वक्तुमक्षमः ।
स्वांशाल्लग्नात् पदाद्वाऽपि द्वितीयाष्टमभावयोः ॥ ९४॥
केमद्रुमः पापसाम्ये चन्द्रदृष्टौ विशेषतः ।
अत्राऽध्याये च ये योगाः सफलाः कथिता मया ॥ ९५॥
योगकर्तृदशायान्ते ज्ञेयाः सर्वे फलप्रदाः ।
एवं दशाप्रदाद्राशैर्द्वितीयाष्टमयोर्द्विज ॥ ९६॥
ग्रहसाम्ये च विज्ञेयो योगः केमद्रुमोऽशुभः ।
दशाप्रारम्भसमये सलग्नान् साधयेद् ग्रहान् ॥ ९७॥
ज्ञेयस्तत्रापि योगोऽयं पापसाम्येऽर्थरन्ध्रयोः ।
एवं तन्वादिभावानां सूर्यादीनां नभसदाम् ॥ ९८॥
तत्तत्स्थित्यनुसारेण फलं वाच्यं विपश्चिता ।
इति संक्षेपतः प्रोक्तं कारकांशफलं मया ॥ ९९॥

अथ योगकारकाध्यायः ॥ ३४॥

कारकांशवशादेवं फलं प्रोक्तं मया द्विज ।
अथ भावाधिपत्येन ग्रहयोगफलं शृणु ॥ १॥
केन्द्राधिपतयः सौम्या ना दिशन्ति शुभं फलम् ।
क्रूरा नैवाऽशुभं कुर्युः शुभदाश्च त्रिकोणपाः ॥ २॥
लग्नं केन्द्रत्रिकोणत्वाद् विशेषेण शुभप्रदम् ।
पञ्चमं नवमं चैव विशेषधनमुच्यते ॥ ३॥
सप्तमं दशमं चैव विशेषसुखमुच्यते ।
त्रिषडायाधिपाः सर्वे ग्रहाः पापफलाः स्मृताः ॥ ४॥
व्ययद्वितीयरन्ध्रेशाः साहचर्यात् फलप्रदाः ।
स्थानान्तरानुरोधात्ते प्रबलाश्चोत्तरोत्तरम् ॥ ५॥
तत्र भाग्यव्ययेशत्वाद्रन्ध्रेशो न शुभप्रदः ।
त्रिमदायाधिपत्वेऽथो कोणपत्वे तु सत्फलः ॥ ६॥
उक्तेष्वेषु बली योगो निर्बलस्य प्रबाधकः ।
न रन्ध्रेशत्वदोषोऽत्र सूर्याचन्द्रमसोर्भवेत् ॥ ७॥
गुरुशुक्रौ शुभौ प्रोक्तौ चन्द्रो मध्यम उच्यते ।
उदासीनो बुधः ख्यातः पापा रव्यार्किभूमिजाः ॥ ८॥
पूर्णेन्दुज्ञेज्यशुक्राश्च प्रबला उत्तरोत्तरम् ।
क्षीणेन्द्वर्कार्किभूपुत्राः प्रबलाश्च यथोत्तरम् ॥ ९॥
केन्द्राधिपत्यदोषोयः शुभानां कथितो हि सः ।
चन्द्रज्ञगुरुशुक्राणां प्रबलाश्चोत्तरोत्तरम् ॥ १०॥
केन्द्रकोणपती स्यातां परस्परगृहोपगौ ।
एकभे द्वौ स्थितौ वापि ह्येकभेऽन्यतरः स्थितः ॥ ११॥
पूर्णदृष्ट्येक्षितौ वापि मिथो योगकारौ तदा ।
योगेऽस्मिन् जायते भूपो विख्यातो वा जनो भवेत् ॥ १२॥
कोणेशत्वे यदैकस्य केन्द्रेशत्वं च जायते ।
केन्द्रे कोणे स्थितो वाऽसौ विशेषाद्योगकारकः ॥ १३॥
केन्द्रेशत्वेन पापानां या प्रोक्ता शुभकारिता ।
सा त्रिकोणाधिपत्येऽपि न केन्द्रेशत्वमात्रतः ॥ १४॥
केन्द्रकोणाधिपावेव पापस्थानाधिपौ यदा ।
तयोः सम्बन्धमात्रेण न योगं लभते नरः ॥ १५॥
यद्भावेशयुतौ वापि यद्यद्भावसमागतौ ।
तत्तत्फलानि प्रबलौ प्रदिशेतां तमोग्रहौ ॥ १६॥
यदि केन्द्रे त्रिकोणे वा निवसेतां तमोग्रहौ ।
नाथेनात्यतरेणाढ्यौ दृष्टौ वा योगकारकौ ॥ १७॥
कस्मिल्लग्ने प्रजातस्य के ग्रहा योगकारकाः ।
के चाऽशुभप्रदाः खेटाः कृपया वदे मे मुने ॥ १८॥
यथा पृष्टं त्वया विप्र तथोदाहरणं ब्रुवे ।
रन्ध्रेशत्वेऽपि भूपुत्रो भवेच्छुभसहायवान् ॥ १९॥
मन्दसौम्यसिताः पापाः शुभौ गुरुदिवाकरौ ।
न शुभं योगमत्रेण प्रभवेच्छनिजीवयोः ॥ २०॥
पारतन्त्र्येण जीवस्य पापकर्मापि निश्चितम् ।
शुक्रः साक्षान्निहन्ता स्यान्मारकत्वेन लक्षितः ॥ २१॥
मन्दादयोऽपि हन्तारो भवेयुः पापिनो ग्रहाः ।
मेषलग्नोद्भवस्यैवं फलं ज्ञेयं द्विजोत्तम ॥ २२॥
जीवशुक्रेन्दवः पापाः शुभौ शनिदिवाकरौ ।
राजयोगकरः सौरिर्बुधस्त्वल्पशुभप्रदः ॥ २३॥
जीवादयो कुजश्चापि सन्ति मारकलक्षणाः ।
वृषलग्नोद्भवस्यैवं फलान्यूह्यानि सूरिभिः ॥ २४॥
भौमजीवारुणाः पापाः एक एव कविः सुभः ।

शनैश्चरणे जीवस्य योगो मेषभवो यथा ॥ २५॥
शशी मुखनिहन्ताऽसौ साहचर्याच्च पाकदः ।
द्वन्द्वलग्नोद्भवस्यैवं फलान्यूह्यानि पंडितैः ॥ २६॥
भार्गवेन्दुसुतौ पापौ भूसुतेज्येन्दवः शुभाः ।
पूर्णयोगकरः साक्षान्मंगलो मंगलप्रदः ॥ २७॥
निहन्ताऽर्कसुतोऽर्कस्तु साहचर्यात् फलप्रदः ।
कर्कलग्नोद्भवस्यैवं फलं प्रोक्तं मनीषिभिः ॥ २८॥
सौम्यशुक्रार्कजाः पापाः कुजेज्यार्काः शुभावहाः ।
प्रभवेद्योगमात्रेण न शुभं गुरुशुक्रयोः ॥ २९॥
मारकस्तु शनिश्चन्द्रः साहचर्यात् फलप्रदः ।
सिंहलग्ने प्रजातस्य फलं ज्ञेयं विपश्चिता ॥ ३०॥
कुजजीवेन्दवः पापाः बुधशुक्रौ शुभावहौ ।
भार्गवेन्दुसुतावेव भवेतां योगकारकौ ॥ ३१॥
मारकोऽपि कविः सूर्यः साहचर्यफलप्रदः ।
कन्यालग्नोद्भवस्यैवं फलान्यूह्यानि सूरिभिः ॥ ३२॥
जीवार्कभूसुताः पापाः शनैश्चरबुधौ शुभौ ।
भवेतां राजयोगस्य कारकौ चन्द्रतत्सुतौ ॥ ३३॥
कुजो निहन्ति जीवाद्याः पापा मारकलक्षणाः ।
शुक्रः समः फलान्येवं विज्ञेयानि तुलोद्भवे ॥ ३४॥
सितज्ञशनयः पापाः शुभौ गुरुनिशाकरौ ।
सूर्याचन्द्रमसावेव भवेतां योगकारकौ ॥ ३५॥
कुजः समः सिताद्याश्च पापा मारकलक्षणाः ।
एवं फलं च विज्ञेयं वृश्चिकोदयजन्मनः ॥ ३६॥
एक एव कविः पापः शुभौ भौमदिवाकरौ ।
योगो भास्करसौम्याभ्यां निहन्ता भास्करात्मजः ॥ ३७॥
गुरुः समफलः ख्यातः शुक्रो मारकलक्षणः ।
धनुर्लग्नोद्भवस्यैवं फलं ज्ञेयं विपश्चिता ॥ ३८॥
कुजजीवेन्दवः पापाः शुभौ भार्गवचन्द्रजौ ।
मन्दः स्वयं न हन्ता स्याद् हन्ति पापाः कुजादयः ॥ ३९॥
सूर्यः समफलः प्रोक्तः कविरेकः सुयोगकृत् ।
मृगलग्नोद्भवस्यैवं फलान्यूह्यानि सूरिभिः ॥ ४०॥
जीवचन्द्रकुजाः पापाः शुक्रसूर्यात्मजौ शुभौ ।
राजयोगकरो ज्ञेजः कविरेव बृहस्पतिः ॥ ४१॥
सूर्यो भौमश्च हन्तारो बुधो मध्यफलः स्मृतः ।
कुम्भलग्नोद् भवस्यैवं फलान्यूह्यानि सूरिभिः ॥ ४२॥
मन्दशुक्रांशुमत्सौम्याः पापा भौमविधू शुभौ ।
महीसुतगुरू योगकारकौ च महीसुतः ॥ ४३॥
मारकोऽपि न हन्ताऽसौ मन्दज्ञौ मारकौ स्मृतौ ।
मीनलग्नोद् भवस्यैवं फलानि परिचिन्तयेत् ॥ ४४॥
एवं भावाधिपत्येन जन्मलग्नवशादिह ।
शुभत्वमशुभत्व च ग्रहाणां प्रतिपादितम् ॥ ४५॥
अत्यानपि पुनर्योगान् नाभसादीन् विचिन्त्य वै ।
देहिना च फलं वाच्यं प्रवक्ष्यामि च तानहम् ॥ ४६॥

अथ नाभसयोगाध्यायः ॥ ३५॥

अधुना नाभसा योगाः कथ्यन्ते द्विजसत्तम ।
द्वात्रिंशात् तत्प्रभेदास्तु शतघ्नाष्टादशोन्मिताः ॥ १॥
आश्रयाख्यास्त्रयो योगाः दलसंज्ञं द्वयं ततः ।
आकृतिर्विंशतिः संख्याः सप्त योगाः प्रकीर्तिताः ॥ २॥
रज्जुश्च मुसलश्चैव नलश्चेत्याश्रयास्त्रयः ।
मालाख्यः सर्पसंज्ञश्च दलयोगौ प्रकीर्तितौ ॥ ३॥
गदाख्यः शकटाख्यश्च स्रृङ्गाटकविहंगसौ ।
हलवज्रयवाश्चैव कमलं वापियूपकौ ॥ ४॥
शरशक्तिदण्डनौकाकूटच्छत्रधूंषि च ।
अर्धचन्द्रस्तु चक्रं च समुद्रश्चेति विंशतिः ॥ ५॥
संख्याख्यावल्लकीदामपाशकेदारशूलकाः ।
युगो गोलश्च सप्तैते युक्ता दन्तमिता द्विज ॥ ६॥
सर्वैश्चरे स्थितै रज्जुः स्थिरस्थैर्मुसलः स्मृतः ।
नलाख्यो द्विस्वभावस्थैराश्रयाख्या इमे स्मृताः ॥ ७॥
केन्द्रत्रयगतैः सौम्यैः पापैर्वा दलसंज्ञकौ ।
क्रमान्मालाभुजंगाख्यौ शुभाशुभफलप्रदौ ॥ ८॥
आसन्नकेन्द्रद्वयगैः सर्वैर्योगो गदाह्वयः ।
शकटं लग्नजायास्थैः खाम्बुगैर्विहगः स्मृतः ॥ ९॥
योगः स्रृङ्गाटकं नाम लग्नात्मजतपःस्थितैः ।
अन्यस्थानात् त्रिकोणस्थैः सर्वैर्योगो हलाभिघः ॥ १०॥
लग्नजायास्थितैः सौम्यैः पापाख्यैः खाऽम्बुसंस्थितैः ।
योगो वज्राभिधः प्रोक्तः वीपरीतस्थितैर्यवः ॥ ११॥
सर्वकेन्द्रगतैः सर्वैर्मिश्रैः कमलसंज्ञकः ।
केन्द्रादन्यत्रगैः सर्वैर्योगो वापीसमाह्वयः ॥ १२॥
यूपो लग्नाच्चतुर्भस्थैः शरस्तुर्याच्चतुर्भगैः ।
शक्तिर्मदाच्चतुर्भस्थैर्दण्डो मध्याच्चतुर्भगैः ॥ १३॥
लग्नात् सप्तमगैनौ का कूटस्तुर्याच्च सप्तमैः ।
छत्राख्यः सप्तमादेवं चापं मध्याद् भसप्तगैः ॥ १४॥
लग्नादेकान्तरस्थैश्च षड्भगैश्चक्रमुच्यते ।
धनादेकान्तरस्थैस्तु समुद्रः षडगृहाश्रितै ॥ १५॥
एकराशिस्थितैर्गोलो युगाख्यो द्विभसंस्थितैः ।
शूलस्तु त्रिभगैः प्रोक्तः केदारस्तु चतुर्भगैः ॥ १६॥
पञ्चराशिस्थितैः पाशा दामाख्यः षड्गृहाश्रितैः ।
वीनज्आ सप्तभगैः सर्वैर्विहायान्यानुदीरितान् ॥ १७॥
अटनप्रियाः सुरूपाः परदेशस्वास्थ्यभागिनो मनुजाः ।
क्रूराः खलस्वभावा रज्जुप्रभवाः सदा कथिताः ॥ १८॥
मानज्ञानधनाद्यैर्युक्ता भूपप्रियाः ख्याताः ।
बहुपुत्राः स्थिरचित्ता मुसलसमुत्था भवन्ति नराः ॥ १९॥
न्यूनातिरिक्तदेहा धनसञ्चयभागिनोऽतिनिपुणाश्च ।
बन्धुहिताश्च सुरूपा नलयोगे सम्प्रसूयन्ते ॥ २०॥
नित्यं सुखप्रधाना वाहनवस्त्रान्नभोगसम्पन्ना ।
कान्ता सुबहुस्त्रीका मालायां सम्प्रसूताः स्युः ॥ २१॥
वुषमाः क्रूरा निःस्वा नित्यं दुःखार्दिताः सुदीनाश्च ।
परभक्षपानिनिरताः सर्पप्रभवा भवन्ति नराः ॥ २२॥
सततोद्युक्तार्थवशा यज्वानः शास्त्रगेयकुशलाश्च ।
धनकनकरत्नसम्पत्संयुक्ता मानवा गदायां तु ॥ २३॥
रोगार्ताः कुनखा मूर्खाः शकटानुजीविनो निःस्वा ।

मित्रस्वजनविहीनाः शकटे जाता भवन्ति नराः ॥ २४॥
भ्रमणरुचयोविकृष्टा दूताः सुरतानुजीवनो धृष्टाः ।
कलहप्रियाश्च नित्यं विहगे योगे सदा जाताः ॥ २५॥
प्रियकलहाः समरसहाः सुखिनो नृपतेः शुभकलत्राः ।
आढ्या युवतिद्वेष्याः सृङ्गाटकसम्भवा मनुजाः ॥ २६॥
बह्वाशिनो दरिद्राः कृषीवला दुःखिताश्च सोद्विगा ।
बन्धुसुहृदिभः त्यक्ताः प्रेष्याः हलसंज्ञके सदा पुरुषाः ॥ २७॥
आद्यन्तवयःसुखिनः शूराः सुभगा निरीहाश्चः ।
भाग्यविहीना वज्रे जाताः खला विरुद्धाश्च ॥ २८॥
व्रतनियममङ्गलपरा वयसो मध्ये सुखार्थपुत्रयुता ।
दातारः स्थिरचित्ता यवयोगभवाः सदा पुरुषाः ॥ २९॥
विभवगुणाढ्य थ्याः पुरुषाः स्थिरायुषो विपुलकीर्तय शुद्धाः ।
शुभशतकाः पृथ्वीशाः कमलभवाः मानवा नित्यम् ॥ ३०॥
निधिकरणे निपुणधियः स्थिरार्थसुखसंयुता सुतयुताश्च ।
नयनसुखसम्प्रहृष्टा वापीयोगेन राजानः ॥ ३१॥
आत्मविदिज्यानिरतः स्त्रिया युतः सत्त्वसम्पन्नः ।
व्रतनियमरतमनुस्यो यूपे जातो विशिष्टश्च ॥ ३२॥
इषुकारा बन्धनपाः मृगयाधनसेविताश्च मंसादा ।
हिंस्राः कुशिल्पकाराः शरयोगे मानवाः प्रसूयन्ते ॥ ३३॥
धनरहितविफलदुःखितनीचलसाश्चिरायुषः पुरुषाः ।
संग्रामबुद्धिनिपुणाः शक्त्यां जाताः स्थिराः शुभगाः ॥ ३४॥
हतपुत्रदारनिःस्वाः सर्वत्र च निर्घृणाः स्वजनबाह्याः ।
दुःखितनीचप्रेष्या दण्डप्रभवा भवन्ति नराः ॥ ३५॥
सलिलोपजीविविभवाः बह्वाशाः ख्यातकीर्तयो दुष्टाः ।
कृपणा मलिना लुब्धा नौसञ्जाताः खलाः पुरुषाः ॥ ३६॥
अनृतकथनबन्धनपा निष्किञ्चनाः शठाः क्रूराः ।
कूटसमुत्था नित्यं भवन्ति गिरिदुर्गवासिनो मनुजाः ॥ ३७॥
स्वजनाश्रयो दयावान्नानानृपवल्लभः प्रकृष्टमतिः ।
प्रथमेऽन्त्ये वयसि नराः सुखवान् दीर्घायुरातपत्री स्यात् ॥३८॥
आनृतिकगुप्तपालाश्चोराः कितवाश्च कानने निरताः ।
कार्मुकयोगे जाता भाग्यविहीनाः शुभा वयोमध्ये ॥ ३९॥
सेनापतयः सर्वेए कान्तशरीरा नृपप्रिया बलिनः ।
मणिकनकभूषणयुता भवन्ति योगेऽर्धचन्द्राख्ये ॥ ४०॥
प्रणताऽऽशेषनराधिपकिरीटरत्नप्रभास्फुरितपादः ।
भवति नरेन्द्रो मनुजश्चक्रे यो जायते योगे ॥ ४१॥
बहुरत्नधनसमृद्धा भोगयुता धनजनप्रियाः ससुता ।
उदधिसमुत्थाः पुरुषाः स्थिरविभवाः साधुशीलाश्च ॥ ४२॥
प्रियगीतनृत्यवाद्या निपुणाः सुखिनश्च धनवन्तः ।
नेतारो बहुभृत्या वीणायां कीर्तिताः पुरुषाः ॥ ४३॥
दाम्नि सुजनोपकारी नयधनयुक्तो महेश्वरः ख्यातः ।
बहुसुतरत्नसमृद्धो धीरो जायेत विद्वांश्च ॥ ४४॥
पाशे बन्धनभाजः कार्ये दक्षाः प्रपञ्चकाराश्च ।
बहुभाषिणो विशीला बहुभृत्याः सम्प्रतानाश्च ॥ ४५॥
सुबहूनामुपयोज्याः कृषीवलाः सत्यवादिनः सुखिनः ।
केदारे सम्भूताश्चलस्वभावा धनैर्युक्ताः ॥ ४६॥
तीक्ष्णालसधनहीना हिंस्राः सुबहिष्कृता महाशूराः ।
संग्रामे लब्धयशा शूले योगे भवन्ति नराः ॥ ४७॥
पाखण्डवादिनो वा धनरहिता वा बहिष्कृता लोके ।
सुतमातृधर्मरहिता युगयोगे ये नरा जाताः ॥ ४८॥
बलसंयुक्ता विधना वद्याविज्ञानवर्जिता मलिना ।
नित्यं दुःखितदीना गोले योगे भवन्ति नराः ॥ ४९॥
सर्वास्वपि दशस्वेते भवेयुः फलदायिनः ।
प्राणिनामिति विज्ञेयाः प्रवदन्ति तवाग्रजाः ॥ ५०॥

अथ विविधयोगाध्यायः ॥ ३६॥

लग्ने शुभयुते योगः शुभः पापयुतेऽशुभः ।
व्ययस्वगैः शुभैः पापैः क्रमाद्योगौ शुभाऽशुभौ ॥ १॥
शुभयोगोद्भवो वाग्मी रूपशीलगुणवन्वितः ।
पापयोगोद्भवः कामी पापकर्मा परार्थयुक् ॥ २॥
केन्द्रे देवगुरौ लग्नाच्चन्द्राद्वा शुभदृग्युते ।
नीचास्तारिगृहैर्हीने योगोऽयं गजकेसरी ॥ ३॥
गजकेसरीसञ्जातस्तेजस्वी धनवान् भवेत् ।
मेधावी गुणसम्पन्नो राजप्रियकरो नरः ॥ ४॥
दशमेऽङ्गात्तथा चन्द्रात् केवलैश्च शुभैर्युते ।
स योगोऽमलकीर्त्याख्यः कीर्तिराचन्द्रतारकी ॥ ५॥
राजपूज्ये महाभोगी दाता बन्धुजनप्रियः ।
परोपकारी धर्मात्मा गुणढ्योऽमलकीर्तिजः ॥ ६॥
सप्तमे चाऽष्टमे शुद्धे शुभग्रहयुतेऽथवा ।
केन्द्रेषु शुभयुक्तेषु योगः पर्वतसंज्ञकः ॥ ७॥
भाग्यवान् पर्वतोत्पन्नः वाग्मी दाता च शास्त्रवित् ।
हास्यप्रियो यशस्वी च तेजस्वी पुरनायकः ॥ ८॥
सुखेशेज्यौ मिथः केन्द्रगतौ बलिनि लग्नपे ।
काहलो वा स्वभोच्चस्थे सुखेशे कर्मपान्विते ॥ ९॥
ओजस्वी साहसी धूर्तश्चतुरङ्गबलान्वितः ।
यत्किञ्चिद् ग्रामनाथश्च काहले जायते नरः ॥ १०॥
लग्नेशे तुङ्गगे केन्द्रे गुरुदृष्टे तु चामरः ।
शुभद्वये विलग्ने वा नवमे दशमे मदे ॥ ११॥
राजा वा राजपुज्यो वा चिरजीवी च पण्डितः ।
वाग्मी सर्वकलाविद् वा चामरे जायते जनः ॥ १२॥
सवले लग्नपे पुत्रषष्ठपौ केन्द्रगौ मिथः ।
शंखो वा लग्नकर्मेशौ चरे बलिनि भाग्यपे ॥ १३॥
धनस्त्रीपुत्रसंयुक्तो दयालुः पुण्यवान् सुधीः ।
पुण्यकर्मा चिरञ्जीवी शंखयोगोद्भवो नरः ॥ १४॥
सबले भाग्यपे भेरी खगैः स्वान्त्योदयास्तगैः ।
सबले भाग्यपे वाऽसौ केन्द्रे शुक्रेज्यलग्नपैः ॥ १५॥
धनस्त्रीपुत्रसंयुक्तो भूपः कीर्तिगुणान्वितः ।
आचारवान् सुखी भोगी भेरीयोगे जनो भवेत् ॥ १६॥
सबले लग्नपे खेटाः केन्द्रे कोणे स्वभोच्चगाः ।
मृगङ्कयोगो जातोऽत्र भूपो वा तत्समः सुखी ॥ १७॥
केएमेशे कर्मगे तुङ्गे कर्मेशे भाग्यपान्विते ।
योगः श्रीनाथसंज्ञोऽत्र जातः शुक्रसमो नृपः ॥ १८॥
कर्मेशे सुतगे केन्द्रे बुधेऽर्के सबले स्वभे ।

चन्द्रात् कोणे गुरौ ज्ञे वा कुजे लाभे च शारदः ॥१९॥
धनस्त्रीपुत्रसंयुक्तः सुखी विद्वान् नृपप्रियः ।
तपस्वी धर्मसंयुक्तः शारदे जायते जनः ॥२०॥
धर्मलग्नगते सौम्ये पञ्चमे सदसद्युते ।
पापे च चतुरस्रस्थे योगोऽयं मत्स्यसंज्ञकः ॥२१॥
कालज्ञः करुणामूर्तिर्गुणधीबलरूपवान् ।
यशोविद्यातपस्वी च मत्स्ययोगे हि जायते ॥२२॥
पुत्रारिमदगाः सौम्याः स्वभोच्चसुहृदंशगाः ।
त्रिलाभोदयगाः पापाः कूर्मयोगः स्वभोच्चगाः ॥२३॥
कूर्मयोगे जनो भूपो धीरो धर्मगुणान्वितः ।
कीर्तिमानुपकारी च सुखी मानवनायकः ॥२४॥
भाग्येशे धनभावास्थे धनेशे भाग्यभावगे ।
लग्नेशे केन्द्रकोणस्थे खड्गयोगः स कथ्यते ॥२५॥
खड्गयोगे समुत्पन्नो धनभाग्यसुखान्वितः ।
शास्त्रज्ञो बुद्धिवीर्याढ्यः कृतज्ञः कुशलो नरः ॥२६॥
केन्द्रे मूलत्रिकोणस्ते भाग्येशे वा स्वभोच्चगे ।
लग्नाधिपे बलाढ्ये च लक्ष्मीयोगः प्रकीर्त्यते ॥२७॥
सुरूपो गुणवान् भूपो बहुपुत्रधनान्वितः ।
यशस्वी धर्मसम्पन्नो लक्ष्मीयोगे जनो भवेत् ॥२८॥
लग्ने स्थिरे भृगौ केन्द्रे चन्द्रकोणे शभान्विते ।
मानस्थानगते सौरे योगोऽयं कुसुमाभिधः ॥२९॥
भूपो वा भूपतुल्यो वा दता भोगी सुखी जनः ।
कुलमुख्यो गुणी विद्वान् जायते कुसुमाह्वये ॥३०॥
द्वितीये पञ्चमे जीवे बुधशुक्रयुतेक्षिते ।
क्षत्रे तयोर्वा सम्प्रप्ते योगः स च कलानिधिः ॥३१॥
कलानिधिसमुत्पन्नो गुणवान् भूपवन्दितः ।
रोगहीनः सुखी जातो धनविद्यासमन्वितः ॥३२॥
लग्नेशतद्गतर्क्षेशतद्गतर्क्षेशतदंशपाः ।
केन्द्रे कोणे स्वतुङ्गे वा योगः कल्पद्रुमो मतः ॥३३॥
सर्वैश्वर्ययुतो भूपो धर्मात्मा बलसंयुतः ।
युद्धप्रियो दयालुश्च पारिजाते नरो भवेत् ॥३४॥
स्वान्त्याष्टस्थैर्द्वितीयेशाद् हरियोगः शुभग्रहैः ।
कामेशाद् बन्धुधर्माष्टस्थितैः सौम्यैर्हराभिधः ॥३५॥
लग्नेशाद् बन्धुकर्मायस्थितैर्ब्रह्माह्वयः स्मृतः ।
एषु जातः सुखी विद्वान् धनपुत्रादिसंयुतः ॥३६॥
लग्नान्मदाष्टगैः सौम्यैः पापदृग्योगवर्जितैः ।
योगो लग्नाधियोगोऽस्मिन् महात्मा शास्त्रवित् सुखी ॥३७॥
लग्नपे पारिजातस्थे सुखी वर्गोत्तमे ह्यरुक् ।
गोपुरे धनधान्याढ्या भूपः सिंहासने स्थिते ॥३८॥
विद्वान् पारावते श्रीमान् देवलोके सवाहनः ।
ऐरावतस्थिते जातो विख्यातो भूपवन्दितः ॥३९॥

अथ चन्द्रयोगाध्यायः ॥३७॥

सहस्ररश्मितचन्द्रे कण्टकादिगते क्रमात् ।
धनधीनैपुणादीनि न्यूनमध्योत्तमानि हि ॥१॥
स्वांशे वा स्वाधिमित्रांशे स्थितश्च दिवसे शशी ।
गुरुणा दृश्यते तत्र जातो धनसुखान्वितः ॥२॥
स्वांशे वा स्वाधिमित्रांशे स्थितश्च शशभृन्निशि ।
शुक्रेण दृश्यते तत्र जातो धनसुखान्वितः ॥३॥
एतद्विपर्ययस्थे च शुक्रेज्यानवलोकिते ।
जायतेऽल्पधनो बालो योगेऽस्मिन्निर्धनोऽथवा ॥४॥
चन्द्राद्रन्ध्रारिकामस्थै सौम्यैः स्याधियोगकः ।
तत्र राजा च मन्त्री च सेनाधीशश्च बलक्रमात् ॥५॥
चन्द्राद् वृद्धिगतैः सर्वैः शुभैर्जातो महाधनी ।
द्वाभ्यां मध्यधनो जात एकेनाऽल्पधनो भवेत् ॥६॥
चन्द्रात् स्वान्त्योभयस्थे हि ग्रहे सूर्यं बिना क्रमात् ।
सुनफाख्तोऽनफाख्यश्च योगो दुरधराह्वयः ॥७॥
राजा वा राजतुल्यो वा धीधनख्यातिमाञ्जनः ।
स्वभुजार्जितवित्तश्च सुनफायोगसम्भवः ॥८॥
भूपोऽगदशरीरश्च शीलवान् ख्यातकीर्तिमान् ।
सुरूपश्चाऽनफाजातो सुखैः सर्वैः समन्वितः ॥९॥
उत्पन्नसुखभुग् दाता धनवाहनसंयुतः ।
सद्भृत्यो जायते नूनं जनो दुरधराभवः ॥१०॥
चन्द्रादाद्यधनाऽन्त्यस्थो विना भानुं न चेद्ग्रहः ।
कश्चित् स्याद्वा विना चन्द्रं लग्नात् केन्द्रगतोऽथ वा ॥११॥
योगः केमद्रुमो नाम तत्र जातोऽतिगर्हितः ।
बुद्धिविद्याविहीनश्च दरिद्रापत्तिसंयुतः ॥१२॥
अन्ययोगफलं हन्ति चन्द्रयोगो विशेषतः ।
स्वफलं प्रददातीति बुधो यत्नाद् विचिन्तयेत् ॥१३॥

अथ रवियोगाध्यायः ॥३८॥

सूर्यात् स्वन्त्योभयस्थैश्च विना चन्द्रं कुजादिभिः ।
वेशिवोशिसमाख्यौ च तथोभयचरः क्रमात् ॥१॥
समदृक् सत्यवाङ् मर्त्यो दीर्घकायोऽलसस्तथा ।
सुखभागल्पवित्तोऽपि वेशियोगसमुद्भवः ॥२॥
वोशौ च निपुणो दाता यशोविद्याबलावन्तिः ।
तथोभयचरे जातो भूपो वा तत्समः सुखी ॥३॥
शुभग्रहभवे योगे फलमेवं विचिन्तयेत् ।
पापग्रहसमुत्पन्ने योगे तु फलमन्यथा ॥४॥

अथ राजयोगाध्यायः ॥३९॥

अथाऽतः सम्प्रवक्ष्यामि राययोगान् द्विजोत्तम ।
येषां विज्ञानमात्रेण राजपूज्यो जनो भवेत् ॥१॥
ये योगाः शम्भुना प्रोक्ताः पुरा शैलसुताग्रतः ।
तेषां सारमहं वक्ष्ये तवाग्रे द्विजनन्दन ॥२॥
चिन्तयेत् कारकांशे वा जनुर्लग्नेऽथ वा द्विज ।
राजयोगकरौ द्वौ द्वौ स्फुटौ खेटौ प्रयत्नतः ॥३॥
आत्मकारकपुत्राभ्यां योगमेकं प्रकल्पयेत् ।
तनुपञ्चमनाथाभ्यां तथैव द्विजसत्तम ॥४॥
लग्नपुत्रेशयोरात्मपुत्रकारकयोर्द्वयोः ।
सम्बन्धात् पूर्णमर्धं वा पादं वीर्यानुसारतः ॥५॥
लग्नेशे पञ्चमे भावे पञ्चमेशे च लग्ने ।

पुत्रात्मकारकौ विप्र लग्ने च पञ्चमे स्थित ॥ ६॥
स्वोच्चे स्वंशे स्वभे वाऽपि शुभग्रहनिरीक्षितो ।
महाराजाख्ययोगोऽत्र जातः ख्यातः सुखान्वितः ॥ ७॥
भाग्येशः कारको लग्ने पञ्चमे सप्तमेऽपि वा ।
राजयोगप्रदातारौ शुभखेटयुतेक्षितौ ॥ ८॥
लग्नेशात् कारकाच्चापि धने तुर्ये च पञ्चमे ।
शुभखेटयुते भावे जातो राजा भवेद् ध्रुवम् ॥ ९॥
तृतीये षष्ठभे ताभ्यां पापग्रहयुतेक्षिते ।
जातो राजा भवेदेवं मिश्रे मिश्रफलं वदेत् ॥ १०॥
स्वांशे वा पञ्चमे शुक्रे जीवेन्दुयुतवीक्षिते ।
लग्ने लग्नपदे वाऽपि राजवर्गो भवेन्नरः ॥ ११॥
जन्माङ्गे कालहोराङ्गे कालङ्गे येन केनचित् ।
एकग्रहेण सन्दृष्टे त्रितये राजभाग् जनः ॥ १२॥
लग्नषड्वर्गके चैवमेकखेटयुतेक्षिते ।
राजयोगो भवत्येव निर्विशंक द्विजोत्तम ॥ १३॥
पूर्णदृष्टे पूर्नयोगमर्धदृष्टेऽर्धमेव च ।
पाददृष्टे पादयोगमिति ज्ञेयं क्रमात् फलम् ॥ १४॥
लग्नत्रये स्वभोच्चस्थे खेटे राजा भवेद् ध्रुवम् ।
यद्वा लग्ने दृकाणेंऽशे स्वोच्चखेटयुते द्विज ॥ १५॥
पदे शुभ सचंद्रे च धने देवगुरौ तथा ।
स्वोच्चस्थखेटसन्दृष्टे राजयोगो न संशयः ॥ १६॥
शुभे लग्ने शुभे त्वर्थे तृतीये पापखेचरे ।
चतुर्थे च शुभे प्राप्ते राजा वा तत्समोऽपि वा ॥ १७॥
स्वोच्चस्थो हरिणांको वा जीवो वा शुक्र एव वा ।
बुधो वा धनभावस्थः श्रियं दिशति देहिनः ॥ १८॥
षष्ठेऽष्टमे तृतीये वा स्वस्वनीचगता ग्रहाः ।
लग्नं पश्येत् स्वभोच्चस्थो लग्नपो राज्ययोगदः ॥ १९॥
षष्ठाऽष्टमव्ययाधीशा नीचस्था रिपुभेऽस्थगाः ।
स्वोच्चस्वभगलग्नेशो लग्नं पश्यंश्च राज्यदः ॥ २०॥
स्वोच्चस्वभस्थराज्येशो लग्नं पश्यंश्च राज्यदः ।
शुभाः केन्द्रस्थिता वाऽपि राज्यदः नाऽत्र संशयः ॥ २१॥
शुभराशौ शुभांशे च कारको धनवान् भवेत् ।
तदंशकेन्द्रेषु शुभे नूनं राजा प्रजायते ॥ २२॥
लग्नारूढं दारपदं मिथः केन्द्र स्थितं यदि ।
त्रिलाभे वा त्रिकोणे वा तदा राजा न संशयः ॥ २३॥
भावहोराघटीसंज्ञलग्नानि च प्रपश्यति ।
स्वोच्चग्हो राजयोगो लग्नद्वयमथापि वा ॥ २४॥
राशेर्द्रेष्काणतोंऽशाच्च राशेरंशादथापि वा ।
यद्वा राशिदृकाणाभ्यां लग्नद्रष्टा तु योगदः ॥ २५॥
पदे स्वोच्चखगाक्रान्ते चन्द्राक्रान्ते विशेषतः ।
क्रान्ते च गुरुशुक्राभ्यां केनाप्युच्चग्रहेण वा ॥ २६॥
दुष्टार्गलग्रहाभावे राजयोगो न संशयः ।
शुभारूढे तत्र चन्द्रे धने देवगुरौ तथा ॥ २७॥
दुःस्थानेशोऽपि नीचस्थो यदि लग्नं प्रपश्यति ।
तदाऽपि राजयोगः स्यादिति ज्ञेयं द्विजोत्तम ॥ २८॥
चतुर्थदशमार्थायपतिदृष्टे विलग्नभे ।
पदाल्लाभे तु शुक्रेण दृष्टेऽप्यारूढभे शुभे ॥ २९॥
राजा वा तत्समो वापि जातको जायते ध्रुवम् ।
ष ष्ठाष्टमगते नीचे लग्नं पश्यति वा तथा ॥ ३०॥
तृतीयलाभगे नीचे लग्नं पश्यति वा तथा ।
लग्नांशकेन्द्रेषु शुभे निग्रहानुग्रहक्षमः ॥ ३१॥
अथाऽहं सम्प्रवक्ष्यामि राजयोगादिकं परम् ।
ग्रहाणां स्थानभेदेन दृष्टियोगवशात् फलम् ॥ ३२॥
तपःस्थानाधिपो मन्त्री मन्त्राधीशो विशेषतः ।
उभावन्योन्यसंदृष्टौ जातश्चेदिह राज्यभाक् ॥ ३३॥
यत्र कुत्रापि संयुक्तौ तौ वापि समसप्तमौ ।
राजवंशभवो बालो राजा भवति निश्चितम् ॥ ३४॥
वाहनेशस्तथा माने मानेशो वाहने स्थितः ।
बुद्धधर्माधिपाभ्यां तु दृष्टश्चेदिह राज्यभाक् ॥ ३५॥
सुतकर्मसुहृल्लग्ननाथा धर्मपसंयुताः ।
यस्य जन्मनि भूपोऽसौ कीर्त्या ख्यातो दिगन्तरे ॥ ३६॥
सुखकर्मादिपौ वापि मन्त्रिनाथेन संयुतौ ।
धर्मनाथेन वा युक्तौ जातश्चेदिह राज्यभाक् ॥ ३७॥
सुतेशे धर्मनाथेन युते लग्नेश्वरेण वा ।
लग्ने सुखेऽथवा माने स्थिते जातो नृपो भवेत् ॥ ३८॥
धर्मस्थाने स्थिते जीवे स्वगृहे भृगुसंयुते ।
पंचमाधिपयुक्ते वा जातश्चेदिह राजभाक् ॥ ३९॥
दिनार्धाच्च निशार्धाच्च परं सार्धद्विनाडिका ।
शुभा वेला तदुत्पन्नो राजा स्यात्तत्समोऽपि वा ॥ ४०॥
चन्द्रः कविं कविश्चन्द्रमन्योऽन्यं त्रिभवस्थितः ।
मिथः पश्यति वा क्वापि राजयोग उदाहृतः ॥ ४१॥
चन्द्रे वर्गोत्तमांशस्थे सबले चतुरादिभिः ।
ग्रहैर्दृष्टे च यो जातः स राजा भवति ध्रुवम् ॥ ४२॥
उत्तमांशगते लग्ने चन्द्रान्यैश्चतुरादिभिः ।
ग्रहैर्दृष्टेऽपि यो जातः सोऽपि भूमिपतिर्भवेत् ॥ ४३॥
त्र्यल्पैरुच्चस्थितैः खेटे राजा राजकुलोद्भवः ।
अन्यवंशभवस्तत्र राजतुल्यो धनैर्युतः ॥ ४४॥
चतुर्भिः पञ्चभिर्वाऽपि खेटैः स्वोच्चत्रिकोणगैः ।
हीनवंशभवश्चापि राजा भवति निश्चितः ॥ ४५॥
षड्भिरुच्चगतैः खेटैश्चक्रवर्तित्वमाप्नुयात् ।
एवं बहुविधा राजयोगा ज्ञेया द्विजोत्तम ॥ ४६॥
एको गुरुर्भृगुर्वापि बुधो वा स्वोच्चसंस्थितः ।
शुभग्रहयुते केन्द्रे राजा वा तत्समो भवेत् ॥ ४७॥
केन्द्रेस्थितैः शुभैः सर्वैः पापैश्च त्रिषडायगैः ।
हीनवंशोऽपि यो जातः स राजा भवति ध्रुवम् ॥ ४८॥

अथ राजसम्बन्धयोगाध्यायः ॥ ४०॥

राज्यनाथे जनुर्लग्नादमात्येशयुतेक्षिते ।
अमात्यकारकेणापि प्रधानत्वं नृपालये ॥ १॥
लाभेशवीक्षिते लाभे पापदृग्योगवर्जिते ।
राज्यभावे तदा विप्र प्रधानत्वं नृपालये ॥ २॥
अमात्यकारकेणापि कारकेन्द्रेण संयुते ।

तीव्रबुद्धियुतो बालो राजमन्त्री भवेद् ध्रुवम् ॥ ३ ॥
अमात्यकारके विप्र सबले शुभसंयुते ।
स्वक्षेत्रेस्वोच्चगे वापि राजमन्त्री भवेद् ध्रुवम् ॥ ४ ॥
अमात्यकारके लग्ने पञ्चमे नवमेऽपि वा ।
राजमन्त्री भवेद् बालो विख्यातो नाऽत्रसंशयः ॥ ५ ॥
आत्मकारकतः केन्द्रे कोणे वाऽमात्यकारके ।
तदा राजकृपायुक्तो जातो राजाश्रितः सुखी ॥ ६ ॥
कारकाच्च तथारूढात् लग्नाच्च द्विजसत्तम ।
तृतीये षष्ठभे पापैः सेनाधीशः प्रजायते ॥ ७ ॥
कारके केन्द्रे कोणेषु स्वतुङ्गे वा स्वभे स्थिते ।
भाग्यपेन युते दृष्टे राजमन्त्री भवेद् ध्रुवम् ॥ ८ ॥
कारके जन्मराशीशे लग्नगे शुभसंयुते ।
मन्त्रित्वे मुख्ययोगोऽयं वार्धकेनाऽत्र संशयः ॥ ९ ॥
कारके शुभसंयुक्ते पञ्चमे सप्तमेऽपि वा ।
दशमे नवमे वाऽपि धनं राजाश्रयाद् भवेत् ॥ १० ॥
भाग्यभावपदे लग्ने कारके नवमेऽपि वा ।
राजसम्बन्धयोगोऽयं निर्विशंकं द्विजोत्तम ॥ ११ ॥
लाभेशे लाभभावस्थे पापदृष्टिविवर्जिते ।
कारके शुभसंयुक्ते लाभस्तस्य नृपालयात् ॥ १२ ॥
लग्नेशे राज्यभावस्थे राज्येशे लग्नसंस्थिते ।
प्रबलो राजसम्बन्धयोगोऽयं परिकीर्तितः ॥ १३ ॥
कारकात् तुर्यभावस्थौ सितेन्दू द्विजसत्तम ।
यस्य जन्मनि जातोऽयं राजचिह्नेन संयुतः ॥ १४ ॥
लग्नेशे कारके वाऽपि पञ्चमेशेन संयुते ।
केन्द्रे कोणे स्थिते तस्मिन् राजमित्रं भवेन्नरः ॥ १५ ॥